

המציינות היהודית

ה - כז סיון תשס"ו • דו ירחון של ועד הקהילות היהודיות ברומניה

כולנו יחד

המועצה הבינלאומית השמינית של קהילת יהודי דברצין והקהילות האחרות מעבר לגבול

את תחיית היהדות והרוח היהודית, למרות מוראות העבר והתעוררות האנטישמיות בימינו. הוא הדגיש בהקשר זה את התפקיד המכריע שממלאת הקמת מדינת ישראל לגבי עתידם של היהודים בכל אתר ואתר. עניין מיוחד עוררה גם סקירתה של ד"ר ליאה בנימין על אישיותו של פרופ' קזיל, וכמו-כן סקירתו של אינג' טיבריו רוט על גורל יהודי מרכז אירופה ומזרח. בסקירות אחרות דובר על מצבן של מספר קהילות, פעילותם של מרכזים לחקר היהדות או של גירוש יהודים, בהתבסס על מסמכים ארכיוניים. בשיחות שערך יו"ר הפדרציה בהזדמנות זאת עם הנהלת קהילת דברצין ועם התאחדות הפדרציות היהודיות בהונגריה, נקבע הסכם-מסגרת לשיתוף פעולה עם ההתאחדות. גב' אירני קומרובסקי, שגירת רומניה בהונגריה, כיבדה בנוכחותה את המועצה והביעה לפני המשתתפים את ההערכה והכבוד שהיא רוחשת לעם היהודי.

רומניה יוצגה במועצה זאת על ידי משלחת רמת דרג מטעם פדרציית הקהילות היהודיות ברומניה, בהרכב שישה אישים ובראשות ד"ר אורל ויינר, יו"ר הפדרציה. מתוך כלל של 20 משתתפים מרומניה, היו עשרה חברי ועד ההנהלה. לשניים מבין

הנציגים מרומניה, ד"ר טיבריו בנדק ואינג' טיבריו רוט, הוענק פרסים על מפעל חייהם. המשתתפים מרומניה נשאו שבע סקירות. ד"ר אורל ויינר, יו"ר הפדרציה, ערך ניתוח מקיף ומפורט של מצב היהדות באלף השלישי, במישור העולמי וברומניה. הייתה זו סקירה אופטימית, שבה הבלית הדובר

הקהילה היהודית בדברצין (הונגריה) ארגנה בימים 26, 27 ו-28 במאי השנה את המפגש השמיני במניין עם הקהילות האחרות מהארצות השכנות, בהשתתפות נציגי קהילות מרומניה, סרביה, סלובקיה ואוקראינה. השנה היה הנושא המרכזי של המועצה "הנני - אני כאן", נושא שסימל מחויבות רוחנית וגשמית של היחיד, המאמין, כלפי האלוהות. במסגרת המועצה הועלו נושאים קשורים באישים יהודים מהונגריה ומארצות אחרות, תנועות וזרמים דתיים שהטביעו חותמם על תולדותיהם של יהודי מרכז אירופה ומזרח, השואה ותוצאותיה, אירועים בחייהן של קהילות שונות ופועלן - כל אלה היוו "החלפת ניסיונות" ממשית. למעשה, כפי שהצהיר פטר וייס, יו"ר קהילת דברצין, מטרת המפגשים הללו היא עריכת היכרות הדדית ויצירת קשרים אישיים אמיצים ואווירה של חיים יהודיים, דתיים וחילוניים כאחת. מלבד יושבי הראש של מספר קהילות,

הוצאה "הספר" פרסמה לאחרונה עבודה רבת-היקף, "היהדות", מאת האנס קינג, שבין עבודותיו הרבות נמנית הטריטוריה הכוללת את הכותר הנ"ל, לצד הכרכים "הנצרות" ו"האיסלם". האנס קינג הינו אישיות מוכרת בוותיקן ובקרב התיאולוגים הקתולים

הוא מנתח את שלבי ההתפתחות של תולדות היהודים מהזמן הקדום ועד שנת 1990 (השנה שבה סיים את החיבור). הוא מפגין ידע וחוש למיזוג נתונים, נאבק בדעות קדומות, מרשיע את השואה ומעורב גם באקטואליה של המזרח הקרוב. ואולם, כאן יש מקום לוויכוח באשר לפרשנויות שלו, מהן בלתי מקובלות. מאחר

עבודה רבת-היקף על היהדות נכתבה על ידי מלומד גרמני

ועבודתו זו מוגבלת לשנת 1990, המחבר אינו יכול לפרש את התפתחות המשא ומתן שניהלו ראשי ממשלת ישראל (יצחק רבין, אהוד ברק, אריאל שרון), את הוויתור על רצועת עזה, וכן את מתקפת הטור על ארה"ב ב-11 בספטמבר 2001 בארה"ב, אירועים המשנים בהרבה את התמונה הכללית של המדיניות במזרח. במשכן הפדרציה של הקהילות היהודיות ברומניה נערך דיון שמתוכו שלפנו את הבעת דעותיהם של: ד"ר הארי קולר, ציקו גולדשטיין, לוציאן זאב הרשקוביץ, מ.מ. כץ, ד. חניקו, א. אוישטיאנו, ב. מאריאן, א. דוונק, מ. שפיר, א. קורניאה, ט.ג. מאיורסקו. חלק מההתבטאויות יפורסם בגיליונות הבאים.

דפים מתוך קורות ההווה

ד"ר ליאה בנימין והמשורר שטפן יורש - במלאת להם 75 שנים

לא החגיגה כשלעצמה הייתה הנקודה המרכזית בשחרית שנערכה ביום ראשון, ה-4 ביוני, במרכז התרבות הקהילתי. היה בו הצורך להעריך את ההווה וליצור כרוניקה של זמננו, כזאת המשרה אווירת אמן בעתיד הקהילה. זהו הווה המצטיין בחיוניות הרוחנית, בעורים שאינם תלויים ברשום בתעודת לידה או בתעודת זהות, בשמחת החיים, בתחושת ההגשמה והמודעות החברתית. כל אחד משני בעלי השמחה שחגגו יום הולדת 75 "במאי, הנאה בחודשים", ההיסטוריונית

ליאה בנימין והסופר שטפן יורש, אינטלקטואלים יהודים-רומנים בולטים, מצטיין בתכונות בעלות מכנה משותף: התמדה, עוצמה אינטלקטואלית, יישום הפתגם הלטיני "להחריש ולעשות". בזכות רמתם הגבוהה של הדוברים הפך האירוע, בהנחיית חבר הפרלמנט ד"ר אורל ויינר, יו"ר פדרציית הקהילות היהודיות ברומניה, לסימפוזיון של ממש שכל בהיסטוריה כמהות חיים ובספרות כצורת קיום. כל דיוקן היה, מטבע הדברים, גם דיוקן עצמי מעניין כשלעצמו, בהתחשב באישים ששבו את יצירותיהם של שני בעלי השמחה.

קומתו של הגדל עם הזמן: אנאטול ויארן

בגיליון זה אנו מכבדים בפרסום דיוקנו את אחד המלחינים היהודים-רומנים ממדרגה ראשונה, שהוכרע בהיותו במלוא העוצמה היצירתית: אנאטול ויארן. כל הפותח אנציקלופדיה של מאה ה-20 מגלה כי אנאטול ויארן, המלחין, המנצח, מבקר המוזיקה, איש התיאוריה - מונצח בזכות יצירתו בעלת המימדים המרשימים: סימפוניות, קונצ'רטו לצילו, חליל, פסנתר, קלרנית, סקסופון ותזמורת, יצירות קאמריות, למקהלה ולרביעיות נגנים, הלחנה לאופרה, אורטוריות, סונאטות. הפרופסור אנאטול ויארן, אהוב על ידי תלמידיו, הקים דורות של מוזיקאים. זרי הדפנה שנקשרו לו לאורך יובל שנים בבוקרשט, ז'נווה, וושינגטון, וינה - מהווים עדות נוספת על ההערכה שרחשו לו. השנה היה אמור להגיע לגיל 80.

היסטוריון האמנות רדו בוגדאן

היסטוריון האמנות רדו בוגדאן, שנולד ב-11 במרץ 1920, הוא אישיות ידועה בזכות עבודת בעלות ערך, כמו גם בנוכחותו בעיתונות לענייני ספרות ותרבות. הוא חיבר מונוגרפיה אדירת היקף על יון אנדראיסקו וטיפל ביצירותיהם של גריגורסקו, אמאן, ג'רוג'טה נאפארוש ואחרים. בוגדאן זכה בעבר בזוכה בהווה להערכתם של אישים רבים מתחום התרבות, ברומניה ומחוצה לה. על אף שפרש במידה מסוימת מפעילות הוא מתכנן, כדבריו, כינוס "זיכרונות" לסיכום פרקי חיים אינטנסיביים ובעלי עניין. הפובליציסט בוריס מריאן ביקר אצלו לשם הכנת כתבת דו-שיח יותר מקיף. אנו מפרסמים בעיתוננו רק דברי הקדמה לדו-שיח זה.

מאמרים על אנטישמיות

בגיליון זה אנו מציגים את עמדתה של ממשלת ישראל לנוכח הכללת מפלגת הימין הקיצוני "ליגה המשפחות הפוליטיות" בעלת האוריינטציה האנטישמית בממשלת פולין. מתפרסמת גם ידיעה על תקיפת הרב הראשי של וורשה. כמו כן מציגים את גרג ריקמן, שליח משרד החוץ האמריקני לפיקוח על תופעות אנטישמיות והמאבק בהן. דו"ח של הליגה נגד הסתה באוקראינה מפנה את תשומת הלב להגברת האירועים האנטישמיים בארץ זאת, יחד עם סטטיסטיקה בעניין ריבוי האירועים האנטישמיים בגרמניה ובשווייץ וחילול בית הקברות היהודי במילאנו.

היסטוריה ספרותית

המבקר וההיסטוריון הספרותי הנרי זאליס פרסם בשני כרכים את "היסטוריה מרוכזת של הספרות הרומנית (1880 - 2000)" בהוצאת "ביבליאוטקה" (טארוגוביטה 2005 - 2006). אם מביאים בחשבון שמעטים ההיסטוריונים שנקטו בצעד זה מאז שעשה כך ג' קאלינסקו, הרי שזה אירוע מיוחד במישור ההוצאה לאור. המאמרים הרבים המרוכזים בשני הכרכים (סה"כ 700 עמ') כוללים היבטים שונים של החיים הספרותיים, השפעות פוליטיות בתקופה הנסקרת, וכמו-כן דיוקנאות רבים של אישים בספרות הרומנית, לרבות יהודים. אולי נדרש המשך, על מנת להשלים כמה חסרים, למשל יצירתם של סופרים רומנים מחוץ לגבולות הארץ, כולל ישראל. ייתכן שהמחבר אכן חושב על מיזם כזה.